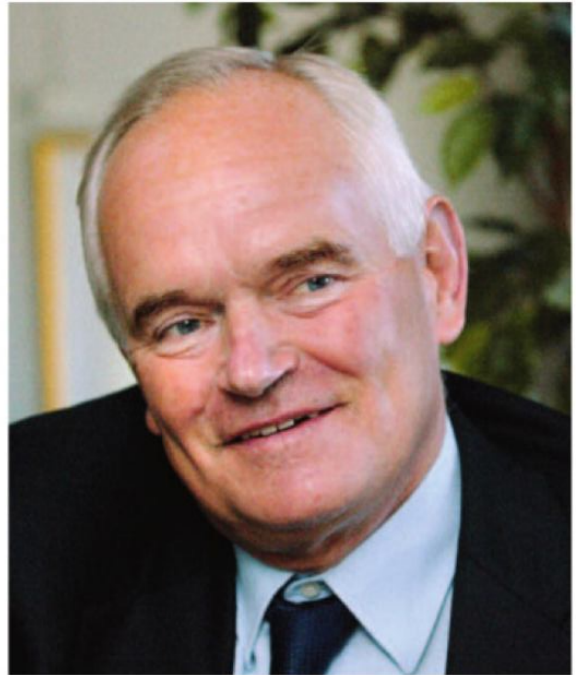

Politikerne skiftet mening om kraftverkutbygging:

Mohn-gave skaper strid

- ✓ Siden 2013 har Trond Mohn gitt gaver for i alt 12,5 millioner kroner til Vaksdal kommune.
- ✓ 4. mai sier Vaksdal kommunestyre enstemmig nei til utbygging av et nytt kraftverk, der Mohn er eier.
- ✓ 17. august snur politikerne og sier ja til kraftverket, etter en minimal endring i søknaden.
- ✓ 25. august blir det kjent at kraftverkseier Trond Mohn skal spandere ny kunstgressbane på kommunen.

VAKSDALS VELGJØRER: Trond Mohns pengegaver til Vaksdal kommune skaper debatt om politikernes integritet. FOTO: FALCH

Mange er takknemlige for at milliardær, investor og filantrop Trond Mohn har gitt gaver som kommer idretten og fellesskapet til gode i Vaksdal. Men gavene har fått en bismak for den tapende part i en omstridt kraftutbyggingssak i et populært turområde, etter at kommunen overraskende snudde fra "nei" til "ja" i høringsuttalelsen om bygging av et nytt kraftverk. Kraftverket er eid av Trond Mohn og Anders Vaksdal, med 45 prosent hver. 10 prosent er eid av Stig Hvinden.

Debatten har gått i lokale *Vaksdalsposten*.

– Innbyggerne i Vaksdal er jevnt over meget opprørte over at formannskapet har snudd på denne måten, tilsynelatende uten saklig grunn. Uken etter vedtaket kunne vi lese i *Vaksdalsposten* at Trond Mohn lover hjelp til finansiering av ny kunstgressbane. Det er påfallende sett i lys av kraftverkssaken, sier Sveinung Sigbjørnsen. Han uttaler seg som vanlig innbygger og hytteeier i det berørte området, og er den som

har gått hardest ut i lokalavisen etter vedtaket.

– Jeg reiser spørsmål ved om gavene til kommunen generelt gjør det vanskeligere å gå imot et prosjekt Mohn er involvert i. Og jeg synes spesielt denne saken er påfallende, sier Sigbjørnsen til Kapital.

Kommunestyrerepresentant Kjartan Haugsnes (SV) var den eneste som stemte imot i formannskapet ved andre gangs behandling. Han sier lakonisk:

– Jeg registrerer at eieren av kraftverket er flink å dele ut penger til kommunen.

Vaksdals velgjører

Trond Mohn er en av landets aller rikeste, med en anslått formue på 9,7 milliarder kroner og en 12. plass på Kapitals liste over landets 400 rikeste. Han er blant norsk næringslivs fremste filantroper, og har donert minst 3,3 milliarder kroner til utdanning, forskning, idrett og politiske organisasjoner. I Vaksdal er Mohn styremedlem i Boge

Kraft og i strikkebedriften Dale of Norway.

Da kommunen skulle bygge ny idrettshall til i alt 54 millioner, bladde Mohn opp 10 millioner. Og da idrettshallbudsjettet sprakk, plussset han på 2,5 millioner kroner på sitt opprinnelige tilskudd, meldte *Vaksdalsposten*.

Boge Kraft får nei

Den 4. mai 2015 behandlet Vaksdal kommunestyre en søknad fra Boge Kraft om å bygge ut et tredje kraftverk i kommunen. Det er Norges vassdrags- og elektrisitetsverk (NVE) som gir konsesjon, men høringsuttalelsene fra lokale myndigheter legges i vektskålen. Fylkeskommunen hadde sagt nei. Fylkesmannen hadde sagt nei. Vaksdals rådmann innstilte også på at kommunestyret skulle si nei.

Bogevatnet er drikkevannskilde og skal senere være reserveløsningen for drikkevann i kommunen. Naturinngrepene er store og stygge i sårbar natur, mente rådmannen.

FRYKTER TØRRLEGGING: Elven som renner ut fra Krossstjørnane mot Bogevatnet blir tørrlagt hvis kraftverket Boge 3 blir realisert, fastslår SV. Lokalpartiet i Vaksdal er kritisk til den politiske prosessen som fikk kommunestyret til å snu fra nei til ja til konsesjon. FOTO:PRIVAT

Hun fikk full støtte. Kommunestyremøtet gjorde følgende enstemmige vedtak: "Vaksdal kommune fraråder at det blir gitt konsesjon for Boge 3 kraftverk. Bogevatnet vil bli brukt som kommunal drikkevannskilde i to til tre år til og senere som reservevannkilde. Tiltaket kan gi negative effekter for dette."

Videre heter det i vedtaket at "endret tapperegime med overføring av Krossstjørnane til Svartavatnet og tapping av dette vannet med tunnel ned til ny kraftstasjon ved Bogevatnet vil være negativt i friluftssammenheng med tørrlagte elvefar og sørgerender i magasinene. Vaksdalvassdraget vil miste vannføringen fra Svartavatnet. Dette vassdraget er fra før av kraftig regulert, og nye reguleringer er planlagt med fraføring av vann i øvre del til Samnanger."

Kort tid etter sendte Boge Kraft inn en ny konsesjonssøknad og ba kommunen behandle saken på nytt. I den nye søknaden ble det bare gjort én endring: Nå het det at tilkomstveien til

stasjonen i Bogevatnet ville bli lagt under laveste regulerte vannstand, slik at veien ikke synes i sommersesongen.

Etter at rådmann Trine P. Grønbech hadde gjennomgått den nye søknaden, konkluderte hun med at endringen ikke var vesentlig og at det i søknaden ikke fremkom vesentlig ny informasjon. Hun skrev i sin innstilling at "etter rådmannens vurdering er informasjonen fra Boge Kraft om vannføring og reguleringsregime en presisering basert på kjente opplysninger i konsesjonssøknaden." Hun presiserte imidlertid at senkningen av veien var positiv.

NVE har fastslått at endringene i konsesjonssøknaden er små. Saken blir ikke sendt ut på ny høringsrunde.

Den 22. juni bestemte Vaksdal kommunestyre at det ville delegeres til formannskapet å gjøre en ny vurdering av søknaden fra Boge Kraft, av hensyn til stor saksmengde.

Boge Kraft får ja

Den 17. august 2015 vedtok formann-

skapet å anbefale at det ble gitt konsesjon til utbygging av nytt kraftverk. I vedtaket het det nå at "Vaksdal kommune råder at det blir gitt konsesjon til Boge 3 kraftverk." Det ble presisert i vedtaket at utbyggingen ikke skal starte før ny drikkevannskilde er på plass. Samt at det bør legges inn som et konsesjonsvilkår at Bogevatnet skal være kommunal drikkevannskilde i to til tre år.

Den 25. august skrev Stanghelle IL på Facebook at Trond Mohn skal yte tilskudd til kunstgressbane i Stanghelle Aktivitetspark. Parken er heleid av Vaksdal kommune, mens driften skjer på dugnad i idrettslaget. Den 27. august sto nyheten om kunstgresset på trykk i Vaksdalsposten. Banen er kostnadsberegnet til tre millioner kroner.

Det var Heidi Rongved fra Arbeiderpartiet som la frem forslaget om å si ja til konsesjon for formannskapet, på vegne av eget parti, Sp og KrF.

- Det var ifølge NVE og rådmannen minimale endringer i den nye søk- ▶

naden, hvorfor endret du mening?

– Jeg endret mening fordi jeg oppfattet saken annerledes da saken ble behandlet i formannskapet. Kanskje var det første gang vi hadde saken oppe til behandling i kommunestyret altfor mange saker som var oppe. Jeg hadde kanskje ikke klart å sette meg godt nok inn i saken og misforstått hva konsekvensene ble, sier Rongved.

Rongved sier hun ble kjent med Mohns gave til idretten først gjennom oppslaget i lokalavisen, altså etter formannskapsmøtet. Hun tilbakeviser at den politiske snuoperasjonen har noen sammenheng med Mohns gave. Hun avviser også at et sommerferieopphold hun hadde på Halne Fjellstova, som er eid av Boge Kraft-aksjonær Anders Vaksdal og hans kone, hadde fått henne til å endre oppfatning.

– Jeg har reist på Fjellstova i 20 år. Det er naturlig at jeg snakker med dem når jeg er der. Vi kjenner hverandre og er venner på Facebook. Men vi er ikke nære venner. Jeg var ikke inhabil i behandlingen av saken, sier hun.

Rongved presiserer at hun betaler for kost og losji når hun er på Fjellstova. Hun forteller imidlertid at Anders Vaksdal tok kontakt med henne før formannskapet skulle behandle saken i august, men sier at hun da allerede hadde gjort seg opp en mening.

- Påvirket ikke av Mohn

Ordfører Eirik Haga (Ap) forklarer helomvendingen i formannskapet med endringen i søknaden fra Boge Kraft.

– I den nye søknaden fremkommer det at anleggsveien inn til kraftverket skal legges lavere, dvs under laveste regulerte vannstand i Bogevatnet. Det var det som gjorde at jeg endret mening. Da vi satt på gruppemøte med Ap, KrF og Sp, så var det mindre innvendinger mot søknaden og stemning for at vi skulle gå for dette her, forteller han.

– Det er liten endring, mener NVE og rådmannen, og dere frarådet først konsesjon?

– Vi holder på å finne en ny drikkevannskilde, og forutsetningen som ligger i vedtaket som ble gjort, er at ingenting blir gjort før ny drikkevannskilde blir tatt i bruk, svarer ordføreren.

– Ti dager etter blir det kjent i avisen at Trond Mohn støtter kommunale Stanghelle Aktivitetspark. Skjønner du at folk setter dette i sammenheng?

– Den 25. august opplyser Stanghelle Aktivitetspark på Facebook at de hadde fått midler fra Trond Mohn. Det var også da jeg fikk vite om det første

ALLEREDE UTBYGD: Vassdraget der det har oppstått strid om nytt kraftverk, det såkalte Boge 3, er allerede utbygd. Her fra utbedringen av demningen på Krosstjørnane i forbindelse med Boge 2. Her måtte Krosstjørnane tappes helt ned.

FOTO: PRIVAT

gang. Jeg skjønner ikke at folk ser dette i sammenheng, svarer han.

– Trond Mohn har støttet kommunen betydelig økonomisk med gaver, tror du noen politikere kan la seg påvirket av det?

– Jeg kan kun snakke for meg selv, og jeg blir ikke påvirket av det, fastslår Haga.

– Er det vanskelig å gå imot en som har gitt så store gaver til og har hjulpet kommunen?

– Vi gjorde det 4. mai.

Han svarer avkreftende på Kapitals spørsmål om han diskuterte konsesjonssaken med sin tidligere partikollega, Terje Davidsen, som i dag leder Stanghelle IL.

Naturvernere kritiske

Organisasjonen Bevaring av Vaksdalsvassdraget har bedt politikerne om å

Lien er Ap-medlem og har lest om Mohn-gaven. Hun mener at dersom det kan sås tvil om integriteten til formannskapets vedtak, så bør saken behandles på nytt.

– Det er viktig at prosessene er åpne og ikke skaper tvil. Når noen begynner å stille den type spørsmål, så er det et argument for at kommunestyret bør se på saken igjen, avslutter hun.

- Blir fornærmet

Trond Mohn liker svært dårlig insinuasjonen om at kunstgressgaven kan ha påvirket politikerne. Han begrunner pengestøtten til kunstgressbanen med sin beundring for den tidligere fotballspilleren Trond Egil Soltvedt fra Stanghelle i Vaksdal. Det var en forretningsforbindelse av Mohn, Stig Hilland, som tok initiativet til gaven på vegne av Stanghelle IL, forteller Mohn.

- Jeg ser ingen koblinger. Jeg har ikke hatt noe i hodet om at den ene tjenesten skulle være den andre verdt.

Trond Mohn, kraftverkseier

behandle saken på nytt.

– Endringene er etter vårt syn så små at det kan reises tvil om vedtaket fra formannskapet representerer et samlet kommunestyres syn, sier styremedlem Linda Lien, som mener utbyggingen vil få store konsekvenser.

– Da undertegnede via Stig Hilland fikk en henvendelse fra Stanghelle IL, så sa jeg: Kjære folk, kan vi gi noe tilbake til Stanghelle, så er det kjempefint! Utover det så kjenner jeg ikke til Boge 3, bortsett fra at jeg er medeier og har hørt at de etter hvert har søkt om

SVÆRT KRITISK: - Jeg reagerer, fordi det var et enstemmig kommunestyremøte som i mai sa nei til utbygging. Så kommer det brev fra utbygger og så snur formannskapet trill rundt på innstillingen til kommunen, sier kommunestyrerepresentant Kjartan Haugsnes (SV).

FOTO: NTB SCANPIX

SKIFTET MENING: Ordfører Eirik Haga (Ap) forklarer helomvendingen i formannskapet med endringen i søknaden fra Boge Kraft. Rådmannen mener endringen var minimal.

FOTO: VAKSDAL KOMMUNE

konsesjon for å bygge ut, sier Mohn.

Boge Kraft-eieren fortsetter:

- Men jeg ser ingen koblinger, og jeg har ikke hatt noe i hodet om at den ene tjenesten skulle være den andre verdt. Hvis det har kommet noen insinuasjoner om at det her skulle være en kobling mot Vaksdal kommune, så er jeg rett og slett fornærmet.

- Når besluttet du å hjelpe Stanghelle?

- Jeg fikk en henvendelse fra Stanghelle IL i januar i år. Jeg får så mange søknader, så jeg fikk en "purring", ikke purring, men et spørsmål fra Stig Hilland, og det var vel en måned eller seks uker siden. Da hadde jeg bestemt meg for at jeg skulle gi, fortsetter han.

Næringslivstoppen forteller at han ble kontaktet av Hilland etter at formannskapet hadde behandlet konsesjonssøknaden.

Siden 2013 har Mohn sponset idrettsformål i Vaksdal kommune med 12,5 millioner kroner, før kunstgressgaven.

- Tror du lokalpolitikere kan la seg påvirke av gavene du gir til kommunen?

- Det kunne jeg aldri tenke meg. Jeg har et veldig godt forhold til ordfører Eirik Haga. Jeg er selv medlem i Arbeiderpartiet, og vi i Arbeiderpartiet driver ikke med slikt!

Uenige om kontakttidspunkt

Leder i Stanghelle IL, Terje Davidsen, anfører på sin side at kontakten med Mohn ble tatt den 25. august. Davidsen har bak seg tolv år som Ap-politiker i kommunestyret og formannskapet i Vaksdal.

- Vi har en bekjent (Stig Hilland, red. anm.) som jobber med Trond Mohn,

som vi fikk til å presentere et prospekt for Mohn. Han takket ja til å være med, forteller Davidsen.

- Vi forstod det på Trond Mohn at dere var i kontakt med ham allerede i januar i år?

- I januar hadde ikke vi begynt å planlegge noe kunstgress, så vi var ikke kontakt med ham da. Det kan hende at vår bekjent, som jobber med Mohn, har nevnt dette for ham. Men vi hadde i alle

- Jeg blir ikke påvirket av Trond Mohns gaver til Vaksdal kommune.

Eirik Haga, ordfører

fall ikke begynt å planlegge noen kunstgressbane i januar.

Davidsen avviser at han har noe kjennskap til at Boge Kraft vil bygge nytt kraftverk, utover det han har sett i mediene.

- Kan være problematisk

Transparency International i Norge mener det er viktig at politikere tenker nøye igjennom sin integritet når kommunen mottar gaver. Transparency gjennomførte for noen år et kommuneprosjekt i samarbeid med KS, der de holdt seminarer om gråsoner og korrupsjon, og utarbeidet en håndbok i antikorrupsjon for kommuner. I den forbindelse har organisasjonen fått en rekke henvendelser fra lokalpolitikere som synes gaver fra selskaper som skal etablere seg i kommunen, kan være problematiske.

- Vi har typisk sett dette i vindkraft-

kommuner. Såkalt avbøtende tiltak, som skal kompensere for naturinngrep, har delvis glidd over i rene gaver. Kraftselskapers gaver i form av eksempelvis lysløyper og turisthytter gir politisk goodwill. Dermed kan det bli fattet helt andre politiske vedtak enn det som det opprinnelig lå an til, sier Tor Dølvik, spesialrådgiver i Transparency.

Han mener det som burde ettergås i Vaksdal, er hvorfor politikere endret holdning.

- Det kan hende man tenker at "han er jo så gem mot oss", så vi kan ikke gå imot ham.

- Men er det ikke bra å ha næringslivsledere bidrar til fellesskapet?

- Jo absolutt. Det er bra og ønskelig at de bidrar. Men politikere må være bevisst på at gaver kan medføre bindinger som påvirker politiske prioriteringer. Gaver kan påvirke politiske holdninger og relasjoner. Sånn sett er gaven i Vaksdal problematisk.

Dølvik synes det er pussig at ordføreren kategorisk avviser at gaver til kommunen kan påvirke hans beslutninger.

- Det må det jo være opp til andre enn ham selv å vurdere.

"Rike onkler" er ikke helt uvanlig i kommune-Norge, mener Transparency.

- Vi har fått mange henvendelser fra kommuner som forteller om "rike onkler" som donerer penger, men som også stiller krav. Man må passe på at gaverne ikke får altfor stor innflytelse, sier Tor Dølvik.

Oda Aarseth

oda.aarseth@kapital.no

Siri Gedde-Dahl

sgd@kapital.no